

1988/89:88

Prot. 1988/89:88
3 april 1989

Måndagen den 3 april

Kl. 15.00

Anmälan om kompletteringsval till utskott

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

1 § Justerades protokollen för den 16, 17, 20, 21, 22 och 23 mars.

2 § Till kammarkansliet hade inkommit följande ansökningar om entlediganden:

Härmed avsäger jag mig min plats som suppleant i utbildningsutskottet fr.o.m. den 4 april.

Furulund den 23 mars 1989

Gösta Lyngå

Härmed ber jag att få säga upp mitt uppdrag som suppleant i bostadsutskottet.

Stockholm den 23 mars 1989

Carl Frick

Framställningarna bifölls av kammaren.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Förste vice talmannen meddelade

dels att miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser i vissa utskott anmält Claes Roxbergh som ny suppleant i utbildnings- och bostadsutskotten fr.o.m. den 4 april 1989.

dels att moderata samlingspartiets riksdagsgrupp som suppleant i försvars- och jordbruksutskotten under Ivar Virgins ledighet anmält hans ersättare Lars Hjertén.

Förste vice talmannen förklarade valda till

suppleant i försvarsutskottet

Lars Hjertén (m)

Prot. 1988/89:88   *suppleant i utbildningsutskottet*
3 april 1989   Claes Roxbergh (mp)

Anmälan om kompletteringsval till utskott   *suppleant i jordbruksutskottet*
Lars Hjertén (m)

suppleant i bostadsutskottet
Claes Roxbergh (mp)

4 § Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1988/89:121 till finansutskottet
1988/89:129 till kulturutskottet

5 § Föredrogs och hänvisades
Motionerna
1988/89:So19–So27 till socialutskottet
1988/89:A3–A7 till arbetsmarknadsutskottet
1988/89:Sf24–Sf26 till socialförsäkringsutskottet
1988/89:K10 och K11 till konstitutionsutskottet

6 § Anmäldes och bordlades
Propositionerna
1988/89:48 om vissa ändrade bestämmelser om motorredskap och traktorer
1988/89:76 om ny köplag
1988/89:92 om ny minerallagstiftning m.m.
1988/89:101 om den kommunala parkeringsövervakningen
1988/89:115 om försäljning av statens aktier i Swedair AB
1988/89:116 om vissa dammsäkerhets- och vattenkraftsfrågor, m.m.
1988/89:119 om godkännande av den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse
1988/89:123 med förslag om karantänslag, m.m.
1988/89:126 om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m.
1988/89:127 om godkännande av en överenskommelse mellan Sverige och Spanien om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor
1988/89:128 om ändring i bilavgaslagen (1986:1386), m.m.
1988/89:130 om socialstyrelsens framtida roll, uppgifter och inriktning
1988/89:131 om sekretesskyddet för uppgifter i tillsynsärenden m.m.
1988/89:133 om ändring i lagen (1983:1034) om kontroll över tillverkningen av krigsmateriel, m.m.
1988/89:134 om ändring i körkortslagen (1977:477), m.m.
1988/89:135 om ändring i tulltaxelagen (1987:1068) m.m.
1988/89:136 om försäkringsmäklare
1988/89:137 om vissa regler vid fastighetstaxering
1988/89:138 om riktlinjer för specialiseringstjänstgöring för läkare m.m.

1988/89:139 om godtagande av byggprodukter som godkänts i annat nordiskt land

Skrivelsen

1988/89:82 om flyktingpolitiken

Prot. 1988/89:88
3 april 1989

---

7 § Anmälades och bordlades

Förslag

1988/89:24 riksdagens förvaltningskontors förslag om anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 m.m.

8 § Anmälades och bordlades

Motionerna

med anledning av prop. 1988/89:112 med förslag till ny lag om ersättning till smittbärare

1988/89:Sf27 av Sten Svensson m.fl. (m)

1988/89:Sf28 av Karin Israelsson m.fl. (c)

9 § Anmälades och bordlades

Finansutskottets betänkanden

1988/89:FiU14 Vissa anslag inom finansdepartementets verksamhetsområde

1988/89:FiU15 Anslag till riksdagens revisorer och deras kansli

1988/89:FiU16 Anslag till civildepartementet och kammarkollegiet

1988/89:FiU17 Den statliga rationaliseringsverksamheten m.m.

1988/89:FiU18 Den statliga redovisningen och revisionen

1988/89:FiU19 Granskningen av riksgäldskontorets förvaltning och budget under budgetåret 1987/88

Skatteutskottets betänkanden

1988/89:SkU22 Kapitalbeskattningen

1988/89:SkU23 Beskattningsregler för ideella föreningar, m.m.

Försvarsutskottets betänkande

1988/89:FöU12 Planering och anslag för totalförsvarets civila del, m.m.

Utbildningsutskottets betänkande

1988/89:Ubu9 Högskolans styr- och anslagssystem, m.m.

Näringsutskottets betänkande

1988/89:NU16 Affärstider

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

1988/89:AU11 Arbetsmarknadspolitiken

1988/89:AU12 Arbetslivsfrågor

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 23 mars

1988/89:173 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till statsrådet Anita Gradin om EG-frågans betydelse för svensk exportindustri:

Hitintills har den svenska EG-debatten förts över huvudet på breda medborgargrupper. EG-frågan är ytterst viktig även för andra än politiker och ledare för storföretag. Det har tyvärr inte klart framgått.

Många LO-medlemmar är anställda i företag vilka är ytterst beroende av att kunna sälja sina produkter till EG-länderna. Denna export är mycket omfattande och ger jobb åt många i Sverige.

Hamnar Sverige utanför EG kommer på sikt svenska företags exportmöjligheter till medlemsstaterna att starkt försämrats, med risk för omfattande arbetslöshet framför allt för LO-medlemmar.

Att kompensera en minskning av exporten till EG-länderna med export till andra länder blir mycket svårt och i många fall säkert helt omöjligt!

Det är förvånansvärt att de partier i Sverige som är motståndare till EG ofta brukar säga sig vara försvarare av de "små" i samhället. De har inte insett att just de grupper de säger sig vilja skydda blir de stora förlorarna om vi "missar" EG.

EG klarar sig utan Sverige, men Sverige och dess arbetande befolkning klarar sig inte utan EG!

Då många löntagare, bl.a. många LO-medlemmar, är ytterst beroende av att svenska företag kan exportera till EG-länderna, önskar jag svar av statsrådet på följande frågor:

Är statsrådet medveten om att ett avståndstagande till EG innebär att många LO-medlemmar riskerar att förlora sina jobb?

Vad avser statsrådet vidta för åtgärder i det fall EG framöver kommer att bedriva en politik som i första hand gynnar företagsamheten hos medlemsländerna?

1988/89:174 av *Gunhild Bolander* (c) till kommunikationsministern om åtgärder för att minska utsläpp från sjöfarten:

Ett av de miljöproblem som vunnit alltmer uppmärksamhet är de utsläpp av rökgaser som kommer från framför allt de litet större fartygen. Problemen blir särskilt påtagliga när fartygen ligger vid kaj längre perioder. Högsvavliga och förorenade drivmedel är ett stort problem för sjöfarten, både för de ombordanställda och för miljön. Sjöfarten svarar för en tiondel av de samlade svavelutsläppen i världen. Svavelinnehållet i den svenska bunkeroljan varierar mycket, mellan 0,8 och 4,5 %. Vissa färjerederier använder frivilligt lågsvavlig olja. För att nå ner till industrins svavelutsläpp skulle svavelhalten i bunkerolja behöva maximeras till 0,4 % eller renas i motsvarande grad.

Förutom förhållandet att fartygen är utrustade med mycket stora motorer, vilka av så att säga naturliga skäl ger upphov till stora utsläpp, utgör det bränsle som används ytterligare ett problem. Det finns således i nuläget inga preciserade krav på det bränsle – oftast olja – som används på fartygen.

Undersökningar som nyligen genomförts visar på förekomst av klorföreningar och PCB som över huvud taget inte hör hemma i bunkerolja. Det finns skäl att anta att vissa leverantörer blandat in transformatorolja för att slippa ta hand om ett miljöfarligt avfall.

De föroreningar som uppkommer vid användning av förorenad olja är inte i alla avseenden kända. Dock vet man att effekten på miljön är mycket negativ, särskilt i ekologiskt avseende.

Eftersom sjöfarten i flera avseenden – t.ex. vad gäller omhändertagandet av fartygens avfall och avlopp – anpassat sig till de krav som tillämpas på land, borde även miljökraven på det bränsle som används ansluta sig till de som gäller för land.

För att de föreslagna åtgärderna skall få full genomslagskraft fordras en internationell acceptans. Det hör dock i vanlig ordning vara möjligt att formulera de nationella kraven och med dessa som utgångspunkt ge sig in i det internationella arbetet. Ett framgångsrikt arbete i enlighet med förslaget skulle ha en påtaglig och positiv effekt på luftkvaliteten i samtliga våra hamnstäder.

Jag vill mot denna bakgrund fråga kommunikationsministern:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att minska utsläppen från sjöfarten?

den 28 mars

1988/89:175 av *Marianne Samuelsson* (mp) till jordbruksministern om plågsamma djurförsök:

Under den senaste tiden har massmedia i olika sammanhang tagit upp en del av de förekommande djurförsöken. Jag vill därför veta jordbruksministerns inställning till djurförsök.

Varje år dödas en halv miljon djur i Sverige i olika försök. Forskarna borrar i deras hjärnor, manipulerar dem med droger och elektriska stötar samt smittar dem med dödliga virus m.m. Dessutom pågår försök under många år på vissa djur. Nästan inga ansökningar till djurförsöksetiska nämnden har avslagits.

Anser jordbruksministern att alla dessa försök på djur är nödvändiga?

Skall man tillåta försök på djur av det slag som sker på kor och får, när man opererar in tarm- och vom-fistlar för att testa nya foderslag – allt i syfte att få bättre ekonomi i djurhållningen?

Under hur många år kan man låta ett djur utsättas för försök?

Hur kan det vara möjligt att nästan alla djurförsök accepteras av etiska nämnden?

Meddelande om interpellationer

1988/89:176 av *Carl Frick* (mp) till miljö- och energiministern om redogörelse för regeringspropositioner med anledning av riksdagens miljöpolitiska beslut i juni 1988:

Jag önskar en redogörelse från miljö- och energiminister Birgitta Dahl om de propositioner som regeringen har avgett med anledning av riksdagens miljöpolitiska beslut i maj 1988.

1988/89:177 av *Carl Frick* (mp) till miljö- och energiministern om regler för avgasutsläpp från motordrivna fartyg, m.m.:

Fartyg drivs företrädesvis med dieselmotorer och därvid används inte de ur miljösynpunkt bästa oljorna. De avgaser som bildas vid användning av dieselmotorer innehåller höga halter av kväveoxider på grund av de höga förbränningstemperaturerna. De är starkt frätande på grund av sin stora surhet. De skadar människor, djur och natur samt våra kulturskatter.

Vissa delar av våra kulturskatter är speciellt känsliga, som t.ex. Visby med dess gamla byggnader och den unika stadsmuren. Kommunen har förstått detta och har därför infört starka begränsningar för biltrafiken under en kort sommartid.

Nu byggs en stor kryssningskaj för att det skall bli möjligt att kunna ta emot många och stora kryssningsfartyg. Under tiden i hamnen går ofta dieselmotorerna för att kunna klara den inre försörjningen med elkraft och för att hålla värme. Dessa avgaser letar sig in i staden med de förhärskande vindarna och bidrar därmed till att förstöra oersättliga kulturskatter.

Detta reser frågor kring de utsläppsbestämmelser som gäller för motordrivna fartyg. Såvitt mig är bekant finns det i dag inga bestämmelser i detta avseende och det står därför båtägarna fritt att ohämmat spy ut sura, frätande och förstörande avgaser.

Det borde självfallet åligga kommunen att se till att båtarna kan försörjas med elkraft från land. Finansieringen måste kunna klaras genom speciella ankringsavgifter. Därutöver fordras regler för avgaskrav på fartyg.

Jag vill med anledning av ovanstående fråga miljö- och energiministern vad hon avser att göra:

1. För att snabbt få fram stränga regler för avgasutsläpp från motordrivna fartyg – regler som också skall gälla för fartyg som i vanliga fall angör svenska hamnar. I rena nödlägen måste undantag kunna göras.
2. För att hjälpa kommuner att investera i utrustningar för att få "landbase-rad" elkraft till ankrade fartyg.

1988/89:178 av *Carl Frick* (mp) till miljö- och energiministern om de ekologiska verkningarna av skogsdikningar:

I ett TV-program den 27 mars 1989 kallat Hugg först och forska sedan tog man upp de allvarliga problem som den moderna skogsdikningen medför.

I programmet pekade man på den enorma mängd humusämnen som frigörs och som belägger vattendrag med centimetertjocka skikt. Enligt

forskare medför detta att stora delar av insektslivet slås ut och därmed kommer vi att få nedgång i antalet fiskar och fåglar, eftersom insekter är viktiga delar av dessa djurs föda. Orsaken till att det nu dikas så kraftigt är att man med dessa metoder vill öka landets beskogning utan att på något sätt bry sig om de ekologiska konsekvenserna av detta. Det utgår omfattande bidrag till skogsdikningarna, förutom att en hel del dikningar sker utan vederbörliga tillstånd. Dikningarna medför också att pH sjunker och det rapporterades i programmet om pH-värden ner till 5,0, dvs. etthundra gånger surare än neutralt tillstånd. Dessutom frigjordes stora mängder kobolt, och det medför på sikt att djur i dessa områden kan få olika bristsjukdomar. Det kobolt som frigörs kommer till kusterna och kommer där in i de ekologiska kretsloppen som blir störda. Det nämndes i programmet att detta kobolt kan vara en av orsakerna till den algblomning som drabbade Västerhavet våren och sommaren 1988.

Ansvariga tillståndsgivare skulle vilja stoppa drygt 90 % av alla dikningsföretag av ekologiska skäl. Med hjälp av gällande lagar går det bara att stoppa några procent av dem.

Vi står mitt uppe i ett gigantiskt experiment med vår livsmiljö, där utomordentligt stora naturvärden hotas. Det känns märkligt att denna miljöförstörelse styrs av statsbidrag. Det motsatta förhållandet vore det rimliga – att genom statliga bidrag försöka bevara och rädda biotoper och minska förstörelsen.

Jag vill fråga miljö- och energiministern vad hon avser att göra för att snabbt få hejd på den påtalade ekologiska massakern i våra skogar.

1988/89:179 av *Carl Frick* (mp) till jordbruksministern om förbud mot inplantering av rådjur på Gotland:

Enligt gällande lagar är det möjligt att plantera in rådjur på Gotland trots att dessa djur inte tillhör Gotlands naturliga fauna. Inplantering lär redan ha börjat.

Orsaken till inplanteringen är att vissa jägare vill ha rejälare villebråd att nedlägga än kanin och fågel.

Eftersom rådjuret inte är inhemskt på Gotland har det inga andra naturliga fiender än människorna/jägarna och fordonstrafiken. Det finns gamla erfarenheter av att det är olämpligt att plantera in främmande arter speciellt på öar. Av den anledningen bör man avstå från denna typ av experiment med faunan.

Att vissa människors jaktglädje skulle öka kan inte vara ett rimligt motiv för att genomföra dessa experiment och får inte vara styrande i dessa frågor. Den glipa som finns i lagstiftningen måste snarast täppas till.

Mina frågor till jordbruksministern är:

1. Vad avser jordbruksministern att göra för att ändra gällande lag så att inplantering av främmande arter omöjliggörs?
2. Vad avser jordbruksministern att göra för att se till att de rådjur som redan finns på Gotland infångas och förs tillbaka till fastlandet?

Prot. 1988/89:88
3 april 1989

Meddelande om interpellationer

1988/89:180 av *Carl Frick* (mp) till justitieministern om polisjakter på biltjuvar:

Härförleden jagades biltjuvar i centrala Stockholm av upp till tio polisbilar. Vid en gatukorsning vid Folkungagatan körde biltjuvarna på en bil som körde mot grönt ljus. Turligt nog klarade sig den kvinnliga föraren utan allvarliga skador. Metoden att jaga biltjuvar med fordon innebär uppenbarligen allvarliga risker för tredje man. Det är naturligtvis ordningsmaktens skyldighet att försöka avvärja brott och att se till att få tag i brottslingar. Händelser som de i Stockholms centrala delar reser trots allt några principiella frågor:

Står brottet att stjäla en bil i rimlig proportion till de risker för liv och lem som biljakterna medför för dels de inblandade, dels för tredje man? Står ursprungsbrottet att stjäla en bil i rimlig proportion till det brott det hade varit om kvinnan i det krockade fordonet hade avlidit?

Jag skulle vilja ha justitieministerns syn på dessa frågor, som är svåra, och jag vill gärna veta vad hon avser att göra för att få rimliga proportioner mellan brott och polisinsatser med tanke på de risker som ogenomtänkta aktioner kan medföra.

1988/89:181 av *Carl Frick* (mp) till justitieministern om respekten för hastighetsbestämmelserna i vägtrafiken:

För inte så länge sedan kunde vi i massmedia läsa, att kriminalvårdschefen herr Weibo hade framfört sitt fordon på allmän väg med en hastighet som överskred den gällande bestämmelsen med inte mindre än 40 kilometer per timme. Vi vet också att den allmänna respekten för hastighetsbestämmelserna är mycket låg. Samtidigt vet vi att överhastigheterna innebär att riskerna för dödande och lemlästande ökar markant tillsammans med miljöskadorna.

Det är trots allt så att det dödas över 800 människor årligen på landets vägar och att ca 5 500 skadas svårt. Det finns ett klart samband mellan farter, död och lemlästande. Uppgifter om detta finns i trafiksäkerhetsverkets utredningar, där man också redovisar hur mycket trafikolyckorna skulle minska om hastigheterna på våra vägar sänktes och lagar lyddes.

Utsläpp av koldioxid och kväveoxid ökar markant med ökande farter. Riksdagen har beslutat att utsläppen av koldioxid inte får öka i Sverige och att utsläppen av kväveoxider skall minskas med blygsamma 30 % till 1995, trots att forskarna hävdar att den totala minskningen bode vara 75–80 % för att nå utsläppsnivåer som naturen klarar utan att skadas.

Överhastigheter är ett klart trots mot gällande riksdagsbeslut.

Sammantaget måste vi kunna konstatera: att köra för fort måste vara ett allvarligt brott eftersom man därmed hotar tredje man till liv och lem samt aktivt och medvetet bidrar till att förstöra miljön – våra livsbetingelser.

Det känns extra bekymmersamt att höga statstjänstemän inom ordningsmakten visar så dåligt omdöme att de överskrider hastighetsbestämmelserna. En orsak till detta måste vara att samhället och lagstiftarna hitintills har tagit alldeles för lätt på dessa brott och att vi har staffbestämmelser som står i

samklang med denna syn. Det är min uppfattning att det fordras en helt annan syn på dessa brott om vi skall kunna komma till rätta med de allvarliga skador som fortkörningarna innebär. Med en annan syn med hårdare och kraftigt kännbara straff tillsammans med en effektivare övervakning skulle trafikmoralen kunna förbättras avsevärt. Det är viktigt i ett samhälle, som bygger på tankar om solidaritet mellan människor och solidaritet med naturen och de ekologiska systemen.

Jag vill fråga justitieministern vad hon avser att göra på kort och lång sikt för att genom rättsliga metoder komma till rätta med de metodiska och flagranta brotten mot hastighetsbestämmelserna.

1988/89:182 av *Carl Frick* (mp) till justitieministern om ordningsmaktens arbetssätt:

En ung man – 18 år – tas av polisen och föras till polisstation där han kvarhålls i två dygn för att sedan häktas och föras till Österåker. Föräldrarna får ingen kontakt med sonen – de får bara veta vad som har hänt. Kontakter skulle försvåra ordningsmaktens arbete.

Efter sammanlagt sju dagar släpps den unge mannen utan ett ord. Tre veckor senare får han ett brev som talar om att ärendet är avskrivet – brott kan inte styrkas. Därmed borde allt vara frid och fröjd – men det är det inte.

Med anledning av det inträffade kan man som medborgare ställa sig ett antal frågor:

1. Varför skriver inte ordningsmakten ett vänligt brev där man talar om att den unge mannen är frikänd från alla anklagelser och att man ber om ursäkt för det som har inträffat och att det hela berodde på ett misstag från ordningsmaktens sida?

2. Varför är det inte självklart att ordningsmakten erbjuder ersättning för förlorad inkomst för den tid då den unge mannen orättfärdigt har tagits i förvar?

3. Varför erbjuds inte den unge mannen och hans föräldrar ett vederlag för psykiskt lidande – förslagsvis 2 000 kr. per dygn till den unge mannen och lika mycket till de chockerade föräldrarna?

4. Varför står det inte i skrivelsen från ordningsmakten – "Du är frikänd från alla anklagelser som vi har riktat mot Dig" och inte som nu "brott kan inte styrkas"? Den nuvarande lydelsen uppfattas som att misstankarna kvarstår men att man inte klarade av att fälla.

5. Hur kommer noteringarna i ordningsmaktens akter att se ut? Stryks de för gott? Om icke – varför? Och vad står det i så fall? Hur länge kommer det att stå något?

Jag är fullt på det klara med att justitieministern inte kan eller skall svara på det enskilda fallet, men däremot är det viktigt att föra en principiell diskussion med utgångspunkt från ett enskilt fall. Det är min uppfattning att det är mycket viktigt att ordningsmakten uppträder på ett annat sätt i fall som detta. Sker icke så kommer många unga människor att få en mycket negativ syn på ordningsmakten och dess viktiga roll i samhället. Samarbetsviljan kommer att bli minimal.

Prot. 1988/89:88
3 april 1989

Meddelande om interpellationer

Jag vill fråga justitieministern vad hon avser att vidta för åtgärder för att ändra ordningsmaktens förhållningssätt och arbetssätt i fall som liknar det som jag har refererat. Jag vet att det inte är ovanligt att ungdomar behandlas på detta sätt.

den 30 mars

1988/89:183 av *Birger Hagård* (m) till utbildningsministern om rekryteringen till högre utbildning:

Den s.k. högskolereformen 1977 innebar att det fria och självständiga kunskapsinhämtandet på stora områden inom universiteten och högskolorna kom att ersättas av yrkesförberedande linjer. Detta har bidragit till en "gymnasifiering" av den högre utbildningen. Universiteten och högskolorna har förlorat en väsentlig del av sin tidigare roll som centra för ett kritiskt och självständigt tänkande och i stället förvandlats till – i många fall – mindre goda "yrkesskolor".

Tillskyndarna av förändringen 1977 var dock uppenbarligen beredda att acceptera de negativa följdverkningarna för att uppnå vad som uppfattades som väsentligare, nämligen att minska den sociala snedrekryteringen till högre studier och även göra denna mindre könsbunden.

Statistiska centralbyrån har i dagarna presenterat en rapport, där de första tio åren med den nya högskolan granskas. Av rapporten framgår, att den sociala snedrekryteringen ökat. Den s.k. högskolereformen har således inte infriat förväntningarna i denna del. Vidare redovisas nu att högskolans uppdelning i en mansdominerad och en kvinnodominerad del också har förstärkts under tioårsperioden. Inte heller på denna punkt har således förändringen av högskolan kunnat bidra till en annan ordning.

Med anledning av nu redovisade fakta vill jag ställa följande frågor till utbildningsministern:

Anser utbildningsministern att det är befogat att beteckna förändringen 1977 som ett fiasko?

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att stimulera rekryteringen till högre utbildning?

Hur kan enligt statsrådets mening den pågående "gymnasifieringen" motverkas och kvaliteten i utbildningen förstärkas?

den 31 mars

1988/89:184 av *Carl Frick* (mp) till bostadsministern om koncentrationen av dagligvaruhandeln:

Under en lång följd av år har vi kunnat se en stadig koncentration av dagligvaruhandeln till stora eller större köpcentra. De kan ligga mitt inne i en tätort eller utanför. I extremfall, som med Bert Karlssons "Köpstad" mellan Skara och Skövde, ligger köpcentrat långt utanför samhällena.

Detta leder till en utarmning av tätorterna som kommer att förlora sin karaktär av stad.

Personer och familjer utan bil kommer i kläm, eftersom de nya köpcentra är byggda för dem med bil. Dessa grupper får det svårt i det moderna samhället. Många äldre som skulle kunna klara sina dagliga inköp utan hjälp av hemtjänst och färdtjänst klarar inte detta, och vi får på detta sätt en onödig ökning av den offentliga sektorn.

Storskaligheten inom handeln leder till ökad bilism, som i sin tur leder till skador på människor och miljö. Detta leder till ökade samhällskostnader.

Förändringarna rimmar illa med den kampanj som nu drivs under mottot "Hela Sverige skall leva". Det är med andra ord en olycklig förändring av samhället som är helt styrd av marknadsekonomiska krafter där man kallt räknar med att samhället kommer att gå in med all den hjälp som behövs för dem som kommer i kläm. De personer som styr denna samhällsförändring, med ökade samhällskostnader som följd, är ofta de som klagat mest över skattetrycket.

Jag vill fråga bostadsministern vad han avser att göra för att på ett effektivt sätt motverka den utveckling som nu pågår, så att många grupper lätt kan komma till affärer där de kan köpa det dagliga.

1988/89:185 av *Carl Frick* (mp) till miljö- och energiministern om anpassningen till EG och svenska miljömål:

13 och 58 §§ i EG:s vitbok reglerar frågor om försäljning av varor inom Gemenskapen och där sägs att ett land inte har rätt att sätta upp egna nationella regler som skydd för miljö- och konsumentintressen. En vara som är marknadsförd i ett land inom Gemenskapen skall kunna marknadsföras utan hinder i alla andra länder inom Gemenskapen. Detta kan leda till att mindre nogräknade företag kan förlägga sin produktion till länder där man tillämpar lägre krav än vad vi gör i Sverige. Därefter kan man importera varan fritt till Sverige utan några hinder.

För att kunna behålla tillverkning och arbetstillfällen kan miljöansvariga länder tvingas till att ge efter för miljökraven. Med denna uppläggningsenligt de aktuella paragraferna skulle vi vid en anpassning kunna stå inför en allmän miljödumpling. Att införa miljötullar för att konkurrensmässigt likställa ansvarig tillverkning med oansvarig kommer att betraktas som att vi vill införa tekniska handelshinder, och det kommer EG-domstolen i Luxemburg inte att acceptera.

Det finns en miljögaranti som säger att ett land har möjligheter att stifta egna lagar om detta kan motiveras av arbetsmiljö- eller miljöskyddsskäl. Rätten till lagstiftning av detta slag begränsas om den strider mot Romfördraget och hitintillsvarande tolkningar av denna. Det är EG-domstolen i Luxemburg som skall avgöra om det är fråga om en miljölag eller ett tekniskt handelshinder genom att andra länder eller EG-kommissionen drar frågan inför EG-domstolen, som kan besluta om det enskilda medlemslandets lag är olaglig eller ej.

Tendensen inom EG är att det fria varuutbytet är viktigare än miljöfrågorna. Det ligger i sakens natur, eftersom detta är en av de fyra viktiga friheterna. Därför finns det all anledning att hysa farhågor för de praktiska

Prot. 1988/89:88
3 april 1989

möjligheterna för ett enskilt land att kunna hävda miljö-, arbetsmiljö- och konsumentintressen inom EG efter 1992.

Meddelande om fråga

Jag vill fråga miljö- och energiministern hur det kommer att bli möjligt för Sverige att kunna hävda svenska miljömål när vi anpassas till EG.

11 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 28 mars

1988/89:553 av *Kaj Nilsson* (mp) till miljö- och energiministern om förbud mot viss avverkning av barrträd i Stenshuvuds nationalpark:

Sedan februari månad i år har en avverkning av utländska barrträd pågått i "Arboteket" inom Stenshuvuds nationalpark, söder om Kivik.

Ett hundratal, ca 70 år gamla träd, har kapats vid roten och lagts upp för användning som massaved, ca 400 m³ ved. Enligt uppgift ämnar statens naturskyddsverk låta fälla ytterligare hundratals träd till hösten.

SNV bryter mot naturvårdslagen genom att ändra landskapstypen inom området, vilket kommer att förmäna kommande generationer upplevelser av en unik plantering.

Med anledning av vad som förekommit och inför hotet om ytterligare förstörelse av "Arboteket" ställs följande fråga:

Vad kan miljöministern göra för att hindra att en ny avverkning kommer att ske till hösten?

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.03.

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren